

Työnä varhaiskasvatus - ammattilaisten puhetta suomalaisesta varhaiskasvatuksesta

Esitarkastuksessa olevan väitöskirjan käsikirjoitus / tiivistelmä

KM Hanna Hjelt

hanna.hjelt@tuni.fi

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta

Tampereen yliopisto

Tämän esitarkastuksessa olevan väitöskirjatutkimuksen tavoitteena on tarkastella varhaiskasvatusta työnä ja tunnistaa tulkintoja, joita varhaiskasvatuksen ammattilaiset tekevät työstään. Tutkimukseni perustuu sosiaaliseen konstruktionismin näkemykseen varhaiskasvatustyön todellisuuden jatkuvasta muotoutumisesta ihmisten välisessä toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Tässä prosessissa varhaiskasvatuksen ammattilaiset hyödyntävät erilaisia työtään määrittäviä julkisia ja paikallisia keskusteluja.

Tutkimusaineisto kerättiin kolmesta kaupunkimaisesta suomalaiskunnasta ja se koostuu fokusryhmäkeskusteluista, joihin osallistui yhteensä 40 varhaiskasvatuksen ammattilaista: 12 varhaiskasvatuksen opettajaa, 12 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja 16 päiväkodin johtajaa. Aineiston diskursiivinen analyysi perustui erilaisten ilmaisutapojen ja kielellisten keinojen tarkasteluun, joiden avulla ammattilaiset rakensivat vaihtelevia tulkintoja varhaiskasvatuksen työelämän ilmiöistä.

Tämä tutkimus koostuu kolmesta osatutkimuksesta. Ne osoittavat, että varhaiskasvatuksen ammattilaiset haluavat rakentaa lapsille suunnitelmallista ja tavoitteellista päiväkotiarkea. Varhaiskasvatustyötä kuitenkin muokkaavat monet toisiaan sivuavat keskustelut, jotka tuottavat jännitteisiä tulkintoja työn painopisteistä. Tutkimuksen mukaan varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat sisäistäneet naisvaltaiseen hoiva- ja kasvatustyöhön linkittyvän veloitteen ylläpitää päiväkotiarjen sujuvuutta ja sensitiivistä työtettä, huolimatta resurssien käytön tehostamisen aiheuttamasta kuormituksesta.

Puhuessaan työstään ammattilaiset kuvaavat päiväkotikohtaisia ratkaisuja ja suhde varhaiskasvatusta järjestävän organisaation ylempiin päätöksentekotasoihin tuotetaan etäiseksi.

Tutkimuksen tulokset vahvistavat näkemystä siitä, että varhaiskasvatuksen laadun varmistamiseksi on tärkeää edistää vuoropuhelua eri toimijoiden välillä varhaiskasvatusorganisaatioissa. Lisäksi olisi hyödyllistä selkeyttää varhaiskasvatuksen painopisteitä kansallisessa ja paikallisessa keskustelussa, ja tunnistaa jännitteisten odotusten vaikutukset varhaiskasvatusinstituution toimintakykyyn.

Varhaiskasvatustyön houkuttavuuden vahvistamiseksi tarvitsemme myös laajempaa keskustelua naisten tekemän, yhteiskuntaa uusintavan työn merkityksestä ja arvosta.

Julkaistut osatutkimukset:

Julkaistu I

Hjelt, H. ja Karila, K. (2017). Varhaiskasvatustyön paikantuminen työntekijöiden puheessa. *Työelämän tutkimus – Arbetslivsforskning* 15 (3), 233–248.

Julkaistu II

Hjelt, H. ja Karila, K. & Kupila, P. (2023). Time and temporality in early childhood education and care work. *Scandinavian Journal of Educational Research*
<https://doi.org/10.1080/00313831.2023.2175246>

Julkaistu III

Hjelt, H. ja Karila, K. (2021) Varhaiskasvatustyön johtamisen paradoksit. *Journal of Early Childhood Education Research* 10(2) 2021, 97–120

Avainsanat: varhaiskasvatus, varhaiskasvatustyö, naisvaltaisten alojen työelämä, sosiaalinen konstruktionismi